

GOUDKOORTSVEILING

W.A. Wagenaar

De feiten

Goudkoortsveiling is een transactie die via het internet, www.goudkoortsveiling.nl, wordt aangeboden. Het principe is eenvoudig. Men doet een bod op een aangeboden beloning via telefoon of internet, waarna het reeds geboden bedrag met één cent wordt verhoogd. De pseudo van de bieder verschijnt in beeld. Dan begint een klok terug te tellen vanaf een tevoren vastgestelde tijd; meestal enkele minuten. Wanneer in die periode niemand anders biedt is de beloning gewonnen. Wanneer iemand anders biedt springt de klok terug naar de starttijd, en wordt de beloning op de naam van de nieuwe bieder gesteld. Essentieel is hierbij dat een bod in de orde van €1,25 kost.

De beloningen zijn waardevolle artikelen, zoals computers en televisies, maar ook contante bedragen, en zg. biedbundels. Een biedbundel is een aantal boden waarvoor verder niet betaald hoeft te worden. Wanneer men een biedbundel van twintig boden wint, heeft men dus eigenlijk een bedrag van $20 \times €1,25$ gewonnen; maar dit bedrag is alleen te besteden bij Goudkoortsveiling.

Op de website kan een historiepagina worden aangeklikt, waarop een aantal uitslagen wordt gepresenteerd. Voor een analyse heb ik vijftig van deze uitslagen bekeken.

Vijftig uitslagen

De vijftig uitslagen betroffen beloningen gewonnen in de vijf dagen tussen 3 en 7 april 2009. Het waren 37 biedbundels en 13 echte prijzen.

De biedbundels waren voor 20 (16x), 50 (14x), 100 (5x), en 200 (2x) vrije biedingen; tezamen voor 1920 biedingen. Er was 2650 maal geboden op deze 37 bundels; dat is dus $2650/1920 = 1.38$ maal per bieding. Dit betekent dat er op de biedbundels aanzienlijk wordt verdiend: logischerwijs zou één bieding niet verkocht moeten worden voor meer dan de prijs van één bieding. Wat er werkelijk aan wordt verdiend is niet vast te stellen omdat deze biedingen contant betaald kunnen zijn, maar ook met vrije biedingen. Als er contant betaald is, is de opbrengst per vrije bieding $1.38 \times €1.25 = €1.72$. Als er met een mix van contante betalingen en vrije biedingen is betaald, hetgeen aannemelijk is, wordt de prijs per 'vrije bieding' nog hoger.

Op de 13 echte prijzen is 5853 maal geboden. Het is aannemelijk dat de 1920 vrije biedingen die in vijf dagen worden gewonnen niet worden opgezouten, maar ook weer in een periode van vijf dagen gebruikt. In dat geval zouden 1920 van de 5853 biedingen betaald zijn met vrije biedingen waarvoor tenminste € 1,72 per bieding is betaald; 3933 biedingen zouden cash betaald zijn à € 1.25 per stuk. In totaal is de opbrengst dan € 8219,-- De waarde van de 13 prijzen is volgens de website € 2804, hetgeen betekent dat ongeveer 33% van de opbrengst aan prijzen wordt uitbetaald. Daarmee is deze opzet voor de deelnemers veel minder gunstig dan bijvoorbeeld de Staatsloterij, die zegt ongeveer 65% van de omzet uit te keren als prijzen.

Veiling of kansspel?

Er schijnt in ons rechtsbestel geen duidelijke definitie van het begrip 'veiling' te bestaan waaruit kan worden afgeleid aan welke regels een veiling moet voldoen. Maar dat opent op zich zelf niet de mogelijkheid om de Wet op de Kansspelen te ontduiken door een kansspel onder de naam veiling aan te bieden. De relevante vraag is dan niet of de aangeboden transactie aan

de regels voor een veiling voldoet, maar of hij beantwoordt aan de criteria voor kansspelen. Is het laatste het geval, dan is de transactie onderworpen aan het voor kansspelen bestaande vergunningstelsel. In het algemeen zal een veiling niet kwalificeren als kansspel. Wat onderscheidt dan in het algemeen veilingen van kansspelen?

In een veiling bij opbod plaatsen de deelnemers biedingen zonder de zekerheid te hebben of het goed waarnaar zij dingen ook aan hen zal worden toegewezen. Er is dus een zeker kansmoment in het spel, aangezien deelnemers elkaars gedrag niet volledig kunnen beïnvloeden. De bieder heeft steeds twee keuzen: over een andere bieder heen bieden, of de bieding staken. Bij het nemen van de beslissing om door te bieden of te passen zal de bieder doorgaans als rationeel criterium hanteren dat je nooit meer moet bieden dan het te verwerven goed je waard is. De opbrengst van een geveild goed wordt nooit hoger dan wat het waard is in de ogen van de meestbiedende. Het plaatsen van biedingen is in principe kosteloos, hetgeen wil zeggen dat alleen de meestbiedende betaalt; de overige bidders lopen niet het risico van te investeren zonder iets te winnen. In die zin kent een veiling geen verliezers: de enige die betaalt is de hoogstbiedende, die nooit meer betaalt dan de door hem aan het goed toegekende waarde. De omzet in de veiling bestaat uitsluitend uit de bedragen die door de hoogstbiedenden worden betaald, waarbij de opslag voor veilingkosten is begrepen.

Goudkoortsveiling onderscheidt zich op het laatste punt duidelijk van deze beschrijving. De bidders betalen kosten per bieding die niet worden terugbetaald. De hoogstbiedende kan hiervoor worden gecompenseerd door de verwerving van een geveild goed; de overigen zijn hun investering kwijt. Er bestaat dus voor alle bidders een verliesrisico. Aangezien Goudkoortsveiling 33% in goederen uitbetaalt, wordt gemiddeld 67% van de investeringen in biedingen verloren. Het belang van de kosten van biedingen wordt nog duidelijker wanneer men zich realiseert dat in de vijftig geanalyseerde gevallen tenminste € 8219,-- is geïnvesteerd in biedingen, en slechts € 85,-- aan de feitelijke betaling voor de geveilde goederen. Boekhoudkundig gezien bestaat 99% van de inkomsten uit de betaling voor biedingen en 1% uit de betaling voor geveilde goederen. Het verschil is te groot om vol te kunnen houden dat het hier om een normale veiling gaat.

Juist vanwege het enorme overwicht van de opbrengst van biedingen die niet worden terugbetaald, ook al is de bieding niet succesvol, ligt het voor de hand om het proces te beschrijven als een vorm van verloting. Een bieding is dan vergelijkbaar met het kopen van een lot; het lot geeft uitzicht op het winnen van een prijs, maar het proces van trekking wordt niet door de bezitter van het lot beïnvloed. Wanneer de prijs niet wordt gewonnen is de investering weg. De deelnemer kan weliswaar tegen dezelfde prijs een nieuw bod plaatsen, maar voor dat nieuwe bod geldt precies hetzelfde. Het proces van doorgaan met bieden is niet wezenlijk verschillend van wat er gebeurt bij het kopen van krasloten: ook daar kan men na verlies steeds doorgaan. Het aspect dat de winnende bieder al bij zijn eerste bod succes kan hebben, zodat hij tegen zeer geringe kosten een aantrekkelijk goed koopt, lijkt heel erg sterk op de gokker die door het kopen van één lot een grote prijs wint. De kans om bij toeval zeer voordelig uit te zijn maakt zo'n opzet aantrekkelijk voor gokkers, en bevordert daarmee het gokgedrag en de gokverslaving van deelnemers. Deze kans op een grote prijs na een minimale investering is natuurlijk voor de meeste deelnemers een illusie. Aangezien de exploitant 67% van de omzet wint, raken de deelnemers 67% van hun inzetten kwijt: je betaalt gemiddeld € 300,-- om € 100,-- te winnen.

Zoals bij alle exploitatieerbare kansspelen moet de illusie bij de deelnemers worden gevoed en bevorderd. Dat gebeurt met behulp van misleidende technieken die in ons land op geen enkele

manier worden ingetoomd; alle door de overheid goedgekeurde (en vaak ook geëxploiteerde) kansspelen maken zich schuldig aan misleiding. In Goudkoortsveiling zijn de volgende misleidende elementen te herkennen.

De naam Goudkoortsveiling is misleidend omdat de deelnemers daardoor de indruk krijgen dat het werkelijk om een veiling gaat. Zij zullen zich niet snel realiseren dat 99% van de omzet wordt gegenereerd door een element dat wezensvreemd is aan veilingen.

De steeds prominent onder de aandacht gebrachte betaling voor de verworven goederen wekt de indruk dat de winnaars over het algemeen iets tegen een zeer lage prijs hebben verworven. Steeds worden percentages genoemd die aangeven dat slechts enkele procenten van de werkelijke waarde betaald hoeft te worden. Wat de winnaars in werkelijkheid hebben betaald blijft geheel verborgen: wij kunnen niet zien hoeveel boden door de winnaars zijn geplaatst om uiteindelijk de hoogstbiedende te zijn. Het is dus denkbaar dat ieder van de vijftig winnaars in het bestudeerde bestand méér heeft betaald dan de gewonnen goederen waard zijn.

Wat ook niet in beeld wordt gebracht is de uiteindelijke opbrengst van ieder ‘geveild’ goed. Maar uit onze berekeningen volgt dat ieder goed ongeveer driemaal de werkelijke waarde opbrengt, hetgeen natuurlijk bij een echte veiling ondenkbaar is. De karakterisering als veiling is alleen vol te houden door dit aspect weg te laten.

De historiepagina biedt een overzicht over de geveilde goederen en de lage verkoopprijzen. Er is geen pagina met een overzicht van de ‘nieten’, waarbij vooral van belang is hoeveel bidders uiteindelijk een negatief resultaat hebben. Dit is enigszins te vergelijken met de wijze waarop de Staatsloterij ‘prijzen’ presenteert. In werkelijkheid is minder dan 1% van de prijzen hoger dan de kosten van een lot. Het misleidende woordgebruik is alleen mogelijk door de aankooprijzen van de loten niet mee te tellen. Dit speelt in op een natuurlijke neiging van mensen die *discounting* wordt genoemd: een bepaald deel van de werkelijke kosten wordt mentaal niet meegeteld.¹

Kansspel?

Een aangeboden transactie kans in juridische zin als kansspel worden gekwalificeerd, ook al wordt het niet als spel aangeboden. Piramidespelen kunnen verschijnen in de vorm van deelname aan een reisclub, of zelfs een belegging via een investeringsfonds. Goudkoortsveiling kan dus in juridische zin een kansspel zijn, ook al wordt het gepresenteerd als veiling. Bepalend daarvoor is de invloed die deelnemers hebben op de wijze waarop het eindresultaat tot stand komt. Deze invloed moet ‘overwegend’ zijn, volgens de wet; en deze overwegende invloed moet ook in de praktijk blijken, volgens de Hoge Raad. Het is heel goed denkbaar dat de rechter zou oordelen dat Goudkoortsveiling aan dit criterium niet voldoet, omdat er geen strategie bestaat die leidt tot het winnen van de veiling, anders dan steeds maar doorbieden. Wie doorbiedt tot aan de werkelijke waarde van de aangeboden goederen zal echter ruwweg 125 maal teveel betalen, aangezien iedere verhoging van het bod met één cent €1,25 kost. De enige manier om een goed te bemachtigen voor een bedrag dat beneden de

---

¹ Een mooi voorbeeld is de gedachte dat alcoholconsumptie een kwestie is waarover iedereen zelf mag beslissen, omdat de drinker immers zelf de kosten betaalt. In werkelijkheid zijn de maatschappelijke kosten van drinken ongeveer vier maal zo hoog als de opbrengsten van de accijns. In Nederland wordt er jaarlijks per inwoner ongeveer €120,- belasting betaald voor de maatschappelijke kosten van alcoholgebruik. Een niet-drinkend gezin met drie kinderen betaalt per jaar € 600,- omdat anderen drinken.

werkelijke waarde ligt is om het merendeel van de biedingen aan anderen over te laten, en dan te hopen dat anderen vervolgens even niet bieden. Maar die hoop is niet om te zetten in een gerichte strategie; daardoor ontbreekt de overwegende invloed.

Wagenaar & Keren (1985)² hebben een aantal diagnostische criteria voorgesteld aan de hand waarvan kan worden vastgesteld of een aangeboden spel gokgedrag uitlokt. In verschillende vonnissen en arresten, speciaal over het spel Golden Ten, is gebruikt gemaakt van deze criteria om te beargumenteren dat de grote meerderheid der spelers dit gokgedrag zal vertonen, en dus in de praktijk van het spel geen overwegende invloed zal uitoefenen. Goudkoortsveiling voldoet aan zeven van de acht criteria.

a. Toevalsgenerator en gelijke kansen. Bekende toevalsgeneratoren zijn speelkaarten, dobbelstenen, roulettewielen, of de aan het publiek meestal niet bekende mechanismen die bij loterijen worden gebruikt. Wanneer het resultaat van een spel mede door een toevalsgenerator wordt bepaald kan het effect zijn dat de speler geen controle heeft. Bij Goudkoortsveiling wordt de uitkomst bepaald doordat er in een tijdvenster geen nieuwe biedingen worden gedaan. Dat is dus afhankelijk van hoeveel bidders er hebben ingelogd, en of die bidders menen dat de kosten-baten structuur gunstig is. Daarbij spelen verschillende factoren een rol. Ten eerste kan het zijn dat een bidder al meer aan boden heeft besteed dan het aangeboden goed waard is. In dat geval zou de bidder het kunnen opgeven.³ Maar het is op de site niet te zien hoeveel bidders er zijn, en hoeveel die al hebben geboden. Deelnemers kunnen hun strategie dus niet op die informatie baseren. Een andere factor is hoe hoog het lopende bod is. Wanneer dat heel laag is kan het gebeuren dat de meeste ingelogde bidders het liever aan anderen overlaten om de beginbiedingen te doen, die immers doorgaans niet succesvol zijn. Wanneer echter allen het laten afweten zou het bod voor één cent al succesvol kunnen zijn, hetgeen inderdaad voorkomt. Uit de inventarisatie van vijftig afgehandelde transacties blijkt dat de hoogte van het lopende bod nauwelijks een richtlijn vormt. Als voorbeeld neem ik het winnen van biedbundels van twintig biedingen. Dat kwam 16 keer voor. Het aantal uitgebrachte biedingen bedroeg: 11, 12, 14, 17, 21, 22, 29, 31, 31, 32, 35, 37, 45, 88, 104, 129. Bij 19 biedingen is de waarde van € 23,- bereikt, maar 12 van de 16 biedverlopen eindigen aanzienlijk hoger. Het is daarom moeilijk te voorspellen wanneer *andere* bidders niet meer zullen bieden, zodat een bieding met enig vertrouwen gedaan kan worden.⁴ Er lijkt nauwelijks enige relatie te bestaan met de werkelijke waarde van het aangeboden goed. Goudkoortsveiling voldoet daarom aan dit criterium.

b. Kans om al gokkend te winnen, of zeer grote maximale winst. Een spel wordt aantrekkelijk voor niet-behendige deelnemers wanneer zij ook al gokkend kunnen winnen. Bij schaken is dat niet denkbaar: niemand wint al gokkend van een grootmeester. Maar in een loterij kan je door het kopen van een enkel lot een groot

---

² Wagenaar, W.A., & Keren, G. (1985). Het onderscheid tussen kans- en behendigheids spelen. Instituut voor Zintuigfysiologie TNO, Rapport IZF- C5 . En: Wagenaar, W.A. (1988). *Paradoxes of Gambling Behaviour*. Hove and London: Lawrence Erlbaum Associates. Daarin Hoofdstuk 6.

³ Ook al is dat onlogisch; zie criterium b.

⁴ De verdeling lijkt een top te hebben ergens tussen 30 en 40. Daarvan kan in principe gebruik worden gemaakt als de top hoog genoeg is. In dit geval lijkt de top te laag. Wanneer men bijvoorbeeld systematisch biedt tussen 28 en 37, doet men vijf biedingen voor € 6,25 (de andere vijf worden door tegenspelers gedaan). De kans om te winnen is dan 3/16. Vermenigvuldigd met de waarde van € 23,- is de verwachte opbrengst € 4,31, hetgeen minder is dan de investering.

bedrag winnen, zonder dat je bevreesd hoeft te zijn te verliezen van anderen die om de een of andere reden veel beter zijn. De neiging om al gokkend te spelen wordt nog versterkt wanneer er sprake is van een zeer grote maximale winst. Mensen hebben de neiging om bij grote maximale winsten de geringe winstkans uit het oog te verliezen, waardoor het gokkend spelen al gauw heel redelijk lijkt.⁵ In Goudkoortsveiling wordt zo'n grote winst in het vooruitzicht gesteld door het veilen van een goudstaaf ter waarde van € 25.000,-- . Dit wordt opvallend onder de aandacht gebracht door te adverteren dat deze goudstaaf voor 1 ct. te koop is; ook de naam Goudkoortsveiling verwijst natuurlijk naar deze goudstaaf. Een nauwkeurige analyse van de opzet laat zien dat de aangeboden situatie nogal ondoorzichtig is, met name door de transactie voor te stellen als een veiling. In een veiling moet men natuurlijk nooit meer bieden dan de werkelijke waarde van het aangeboden goed. In Goudkoortsveiling moet men echter ieder volgend bod overwegen los van de vorige biedingen. Wat men bij vorige biedingen heeft verloren is definitief weg, en is daarom irrelevant voor de evaluatie van het volgende bod. De te overwegen vraag is uitsluitend wat de verwachte waarde van het volgende bod is. Die is gedefinieerd door kans maal prijs, verminderd met de kosten van de bieding. Als de prijs € 100 bedraagt, en de geschatte kans om te winnen is één op tien, dan is de verwachte waarde $1/10 \times € 100,--$ minus € 1.25. Het resultaat is € 8,75; hetgeen wil zeggen dat men in die situatie mag verwachten een positief bedrag te winnen. Het is dan rationeel om te bieden. Wanneer de geschatte winstkans één op honderd is, is de verwachte waarde negatief, en dus moet men niet bieden. De voorgaande verliezen doen in deze berekening niet mee. De inschatting dat er ongeacht de voorgaande verliezen steeds een positieve verwachte waarde zou kunnen bestaan is precies de factor die verslaafde spelers aan de gang houdt aan de roulettetafel, de blackjacktafel, de paardenrennen, de krasloterijen. En juist de situatie waarin men kan beredeneren dat het winnen van die ene grote prijs, in dit geval de goudstaaf, alle voorgaande verliezen kan compenseren, versterkt deze illusie. Goudkoortsveiling voldoet daarom aan dit criterium.

c. Mogelijkheid om door riskant spel de winst te vergroten. Bij spelen als Roulette en Blackjack kan de speler kiezen voor een spelwijze die een kleinere winstkans met zich meebrengt, maar een grotere prijs. Wie op rood of zwart speelt krijgt één keer uitbetaald; wie op een enkel nummer speelt 36 keer. Bij voetballen wordt de mogelijke winst niet groter door een riskante spelwijze te kiezen; er is maar één wereldcup. De keuze van het risiconiveau is juist iets wat spelers die al gokkend proberen te winnen aantrekkelijk vinden; een dergelijke inrichting van het spel lokt daarom uit dat het spel, ongeacht de mogelijke invloed van behendigheid, door veel spelers als kansspel wordt gespeeld. Goudkoortsveiling voldoet aan dit criterium door het aanbod van een mengsel van goedkope en zeer kostbare goederen. Om de goudstaaf te winnen zal men bereid zijn langer door te gaan met biedingen.

d. Het spel wordt niet in toernooien, niet als recreatie, en niet in afdelingen gespeeld. De essentie van toernooien is dat men daarin de eigen behendigheid vergelijkt met die van anderen. Dat wordt een vrij zinloze aangelegenheid wanneer behendigheid geen rol speelt bij het spel. Hetzelfde geldt voor het recreatieve spelen: het recreatieve element zit hem juist vaak in de ontwikkeling en toetsing van vaardigheden; niemand organiseert recreatieve postcodeloterijen zonder prijzen. Maar wanneer er werkelijk

---

⁵ Wagenaar, W.A. (1988). *Paradoxes of Gambling Behaviour*. Hove and London: Lawrence Erlbaum Associates. Daarin Hoofdstuk 5.

sprake is van aanzienlijke leereffecten door toenemende behendigheid wordt het organiseren van geheel open wedstrijden voor iedereen al gauw zinloos. Door de grote verschillen in behendigheid wordt de uitslag zeer voorspelbaar; het spel wordt dan onaantrekkelijk voor de niet-behendige spelers. Goudkoortsveiling voldoet aan dit criterium. Er kan niets bedacht worden dat spelers zouden moeten leren om een positieve verwachte waarde per bod te realiseren. De nieuwkomer heeft precies dezelfde kansen als de geroutineerde deelnemer. Hierbij moet worden bedacht dat de kennis die tot winst leidt in een werkelijke veiling verband houdt met kennis over het aangeboden goed. Wanneer men als enige weet dat een onaanzienlijke prent een echte Rembrandt is, kan men winst behalen; wanneer iedereen dat weet is de winstkans verkeken. Hetzelfde geldt voor de overweging dat een stuk wellicht een aanzienlijke verrijking betekent van een bestaande collectie; daardoor kan het stuk voor de ene bidder veel meer waarde hebben dan voor de andere bidder. In Goudkoortsveiling spelen dergelijke overwegingen geen rol; daarvoor zijn de aangeboden goederen te algemeen: iedereen kent de waarde van een staaf goud, en die staaf past evengoed in ieders 'collectie'.

e. Het spel heeft een bankhouder, of heeft een theoretisch of praktisch minimum. Bij spelen als Roulette en Blackjack is er een bankhouder die een voorgeschreven speelwijze volgt. Wanneer de speler steeds behendiger zou worden, heeft de bank daartegen geen enkel verweer. Wanneer de behendigheid in theorie onbegrensd is, moet de bank zelfs uiteindelijk verliezen. Een zuiver praktische overweging leert dat zulke spelen niet aantrekkelijk zijn voor exploitanten, en dus ook niet worden aangeboden. Spelen met een bankhouder die wél worden aangeboden laten dus per definitie geen mogelijkheid toe om een behendigheid te ontwikkelen; of de behendigheid is zodanig beperkt dat dit de betere kansen voor de bankhouder niet compenseert. Dat is dus een indicatie voor het kansspelkarakter. In Goudkoortsveiling treedt de organisator op als bankhouder die volgens een vaste regel opereert. Hij loopt het risico dat er te weinig deelnemers inloggen, en dat daardoor goederen worden verkocht voordat hun tegenwaarde is terugverdiend met behulp van biedingen. Dit kan zich ook in de praktijk voordoen, zoals blijkt uit het verkopen van een biedbundel van 50 biedingen voor 1 ct., en het verkopen van een Toshiba voor 11 ct. Maar deze situatie verschilt niet van de bank in Roulette, die ook kan 'springen'. De garantie voor de bankhouder in Roulette is de wet van de grote getallen, die leert dat uiteindelijk de *overall* kansen zullen overwegen over de incidenten. Mijn berekening voor de vijftig geobserveerde transacties leert dat die *overall* kansen voor de organisator van Goudkoortsveiling zeer gunstig zijn; beter dan voor Roulette.

f. Spelers plaatsen inzetten. Bij alle spelen die op enige plek in de wereld onder het kansspelverbod zijn gevallen gaat het om herverdeling van geld. De spelers plaatsen inzetten door het kopen van loten of het inzetten van fiches, en hopen in ruil daarvoor meer geld terug te krijgen. Het totaal van de inzetten wordt herverdeeld onder de deelnemers en de organisator; meestal blijft een substantieel deel bij de organisator achter, waardoor de winstverwachting van de spelers negatief wordt. Het is vooral dit aspect dat aanleiding geeft tot wetgeving, omdat de overheid haar burgers niet ongecontroleerd wil uitleveren aan de exploitanten van dergelijke herverdelingen. Bij tennis, schaken, of voetbal kan er ook wel om geld gespeeld worden, maar dat geld wordt doorgaans geleverd door sponsors en niet door de spelers zelf. Er is daarbij meestal ook geen aandeel van het prijzengeld dat de organisator probeert van de spelers te winnen. In principe zegt het plaatsen van eigen inzetten weinig over de mate

van invloed die de spelers hebben. Maar een logische overweging leert wel dat een exploitant die moet leven van een deel der inzetten die door de spelers zijn geplaatst, weinig neiging zal hebben een spel aan te bieden waarbij spelers door hun behendigheid het aandeel van de exploitant tot nul kunnen reduceren. Het is voor de exploitant beter om regels op te stellen die een vast winstpercentage opleveren; de invloed van de grote meerderheid der spelers wordt daardoor beperkt, aangezien zij op de lange termijn niet kunnen winnen. Bij Goudkoortsveiling moeten de spelers zelf door het plaatsen van biedingen geld inzetten. De uitgeloofde goederen kunnen gemakkelijk gefinancierd worden uit deze opbrengsten. In feite gaat het dus om een herverdeling van de biedkosten, waarbij een derde aan de deelnemers wordt teruggegeven in de vorm van goederen, en twee derde bij de organisator blijft. Bij een echte veiling is dat geheel anders: de bidders zetten niets in en verliezen ook niets wanneer hun bieding niet succesvol is. Alleen al dit criterium maakt een doorslaggevend onderscheid tussen Goudkoortsveiling en een echte veiling.

g. Neutrale betalingsregeling berekenbaar. Een neutrale betalingsregel is een regel die de speler op de lange duur winst noch verlies oplevert. Bij het inzetten op één nummer bij Roulette zou dat de regel zijn dat bij winst 37 maal wordt uitbetaald. Die regel is uitsluitend berekenbaar doordat de uitkomst bij Roulette bepaald wordt door de kansverhoudingen, en niet door enige behendigheid. Wanneer bij een spel die regel te berekenen is, impliceert dat een afwezigheid van behendigheid. Loterijen, Baccarat, Craps, en sommige gokautomaten vallen volledig onder dit criterium.⁶ Doorgaans zal een organisator een gunstiger betalingsregel instellen dan de neutrale betalingsregel, met het oogmerk daaruit winst te behalen. Bij Goudkoortsveiling is in principe de winstkans te berekenen wanneer men het aantal ingelogde deelnemers kent. Dat gegeven is zeker bij de exploitant beschikbaar, maar wordt niet getoond. In principe is de neutrale betalingsregel dat men bij enige bieding niet meer betaalt dan de waarde van het goed minus de te betalen prijs, gedeeld door het aantal ingelogde deelnemers. Voor de bieding op een goed van € 100,-, waarvoor de veilingprijs momenteel € 2,- bedraagt, moet men bij honderd ingelogde bidders niet meer betalen dan € 98,- /100 = 98 ct. Ofwel, men moet pas voor € 1,25 per bieding meedoen wanneer er minder dan 79 deelnemers zijn ingelogd. Goudkoortsveiling beantwoordt dus aan dit criterium.

h. De feitelijke betalingsregel verschilt weinig van de neutrale betalingsregel. Het is niet vast te stellen of Goudkoortsveiling aan dit criterium voldoet doordat niet bekend is hoeveel deelnemers er op enig moment zijn.

Fraude?

Een bekend risico van deelname aan kansspelen is dat men bedrogen wordt. De gokwereld kent daarvan een lange geschiedenis: getrukeerde kaarten, gemanipuleerde roulettetekets, balletje-balletje, Golden Ten, en laatstelijk ook het toevertrouwen van gelden aan malafide institutionele beleggers. Ook bij veilingen komt nogal wat fraude voor, waarbij de bekendste is het optreden van de eigenaar of veilinghouder als medebieder.⁷ Daarom bestaat er bij kansspelen en veilingen grote behoefte aan een toezichthouder. In Nederland ziet er altijd een notaris toe op het eerlijke verloop van openbare veilingen. Voor internetveilingen is dat niet geregeld. In Goudkoortsveiling is het grootste risico voor de organisator dat er onvoldoende

---

⁶ Bij loterijen moet men dan weten hoeveel loten er zijn verkocht. De Staatsloterij creëert daarover doelbewust onzekerheid door een onderscheid te maken tussen gedrukte en verkochte loten. De wel gedrukte maar niet verkochte loten doen onder omstandigheden wel mee, zodat een gedeelte van de prijzen niet wordt uitgekeerd.

⁷ In het Engels heten zulke nep-bidders 'puffer'.

bieders zijn, en dat de goederen daardoor zonder veel biedingen worden verkocht. Dit kan worden tegengegaan door de biedingen op te schorten wanneer het aantal ingelogde deelnemers beneden een bepaald minimum daalt. Dit is wellicht de reden dat Goudkoortsveiling alleen open is op 'prime time', en bijvoorbeeld niet gedurende de Paasdagen. Voor zover dit tevoren is aangekondigd kan er geen probleem zijn; maar het is ook denkbaar dat de veilingen onverhoeds worden onderbroken vanwege een te klein aantal deelnemers. Een andere methode om verlies te voorkomen is zelf op te treden als bidder, waardoor werkelijke deelnemers er nooit in slagen de goederen te bemachtigen na een klein aantal biedingen. Beide methoden moeten als oneerlijk worden verworpen. De reglementen zouden expliciet moeten vermelden dat zulke methoden niet worden toegepast, maar daarvan is geen sprake. De deelnemers hebben geen enkel zicht op het al of niet toepassen van dergelijke praktijken. De enige manier waarop stipte opvolging van wenselijke regels kan worden afgedwongen en gecontroleerd is door de instelling van een toezichhoudende organisatie.⁸

Conclusie

Hoewel Goudkoortsveiling zich presenteert als een veiling waarbij goederen bij opbod aan de meestbiedenden worden verkocht, bestaat het leeuwendeel van de organisatie uit het verkopen van het recht op biedingen: deze activiteit bepaalt 99% van de omzet. Die biedingsrechten verschillen in speltheoretisch opzicht niet van loten in een loterij. Daarom zou op grond van gangbare jurisprudentie Goudkoortsveiling als een kansspel beschouwd moeten worden. Goudkoortsveiling voldoet aan zeven van de acht criteria van Wagenaar & Keren, waardoor duidelijk wordt dat deze transactie zeer aantrekkelijk is voor deelnemers die er al gokkend aan willen deelnemen. Daaruit kan dan weer worden afgeleid dat de grote meerderheid der deelnemers in de praktijk van het spel niet kan of zal proberen een overwegende invloed op het resultaat uit te oefenen. In die zin beantwoordt Goudkoortsveiling dan aan de formele juridische criteria van kansspelen.

---

⁸ Die organisatie moet wel een slag beter zijn dan de commissie die bv. de Staatsloterij controleert; want daar is er nog te veel sprake van onduidelijke of zelfs ronduit oneerlijke werkwijzen.